

UUTISKIRJE

Climate Change and healthy AgeinG: co-creating E-learning for resilience and adaptation

chAnGE-hanke: Varoituksista itse toimiin

chAnGE-hankkeen (Climate Change and Healthy Ageing: Co-creating E-learning for Resilience and Adaptation) tavoitteena on vahvistaa ilmastonmuutoksen terveysvaikutuksiin liittyvää osaamista ja valmiuksia erityisesti ikääntyneiden näkökulmasta. Keskeistä on myös tiedon konkretisoiminen käytännössä toteutettaviksi ratkaisuuksi. Hankkeen pienet osaamiskokonaisuudet yhdistävät tutkimustiedon, ammatillisen asiantuntemuksen ja käytännön tukemaan entistä kestävämpiä, yhdenvertaisempia ja ilmastonmuutokseen sopeutuvia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmiä.

MC11- ja **MC12-**oppimiskokonaisuudet sisältävät terveydenhuollon, tutkimuksen ja päätöksenteon asiantuntijoiden haastatteluja. Haastattelut tarjoavat käytännön kokemuksiin perustuvia näkemyksiä siitä, miten ilmastonmuutos vaikuttaa jo nyt terveydenhuoltoon ja millaisin keinoin haasteisiin voidaan vastata.

Haastatteluista välittyy selkeä viesti: ilmastonmuutokseen sopeutuminen ei ole teoreettinen tavoite, vaan **käytännönläheinen, kiireellinen ja toteutettavissaoleva** tehtävä. Asiantuntijat korostavat sekä haasteiden laajuutta että konkreettisten ratkaisujen saatavuutta – aina hellejaksojen terveysvaikutuksiin varautumisesta infrastruktuurin kestävyden vahvistamiseen, henkilöstön kouluttamiseen ja yhteisöjen osallistamiseen.

Seuraavissa osioissa kootaan yhteen haastattelujen keskeiset havainnot. Tarkastelun kohteena ovat ilmastonmuutokseen sopeutumisen käytännön ratkaisut sekä keinot, joilla nämä näkemykset voidaan muuttaa konkreettisiksi toimiksi.

Lataa käytännölliset chAnGE-materiaalit – Tartu tilaisuuteen nyt: [materiaalit – chAnGE](#)

Hellejaksoihin varautuminen pelastaa ihmishenkiä

Ilmastonmuutos on merkittävä **kansanterveyshaaste**, joka koskettaa erityisesti ikääntyneitä ja pitkäaikaissairaita. Sen seuraukset näkyvät jo nykyisin ihmisten terveydentilassa, terveyspalvelujen kysynnässä ja terveydenhuollon kuormituksessa.

Helleaallot ovat yksi vakavimmista, mutta samalla ehkäistävissä olevista ilmastonmuutokseen liittyvistä terveysriskeistä. **Helleterveyteen liittyvät toimintasuunnitelmat** voivat pelastaa ihmishenkiä erityisesti silloin, kun ne huomioivat ikääntyneiden tarpeet ja haavoittuvuudet.

Keskeisiä sopeutumistoimia ovat:

- **varhaisvaroitussjärjestelmät** ja säätilan seuranta
- **haavoittuvien henkilöiden** tunnistaminen ja tavoittaminen (esim. yksinasuvat ikääntyneet)
- **viileiden tilojen** saatavuuden varmistaminen
- riittävä **nesteytys** ja ruokailun mukauttaminen (esim. kevyttä mutta useammin tarjottavaa ruokaa)
- hoitokäytäntöjen, henkilöstöresurssien ja tukiverkoston vahvistaminen hellejaksojen aikana.

Myös **ilmastosuojat** ja **helposti saavutettavat viheralueet** ovat kustannustehokkaita keinoja vähentää terveyshaittoja ja sosiaalista eristäytymistä. Tehokas sopeutuminen perustuu ennakointiin, yhteistyöhön ja käytännössä toimiviksi todettuihin ratkaisuihin. Iotka voidaan ottaa nopeasti käyttöön.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen on käytännön työtä, jolla turvataan hyvinvointi, palvelujen jatkuvuus ja ehkäistään vältettävissä olevia haittoja erityisesti haavoittuvien väestöryhmien näkökulmasta.

Kestävät palvelut vaativat kestävästä infrastruktuuria

Ilmastoriskien kasvaessa terveydenhuollon on pystyttävä toimimaan myös häiriö- ja kriisitilanteissa. Tämä edellyttää:

- **infrastruktuurin** kehittämistä kestävässä helleaalloja, tulvia, myrskyjä ja sähkökatkoja
- **varajärjestelmiä** kriittisten toimintojen turvaamiseksi (esim. vesi, energia, IT)
- **etäpalvelujen** hyödyntämistä hoidon jatkuvuuden varmistamiseksi
- **toimitusketjujen** vahvistamista lääkkeiden ja välttämättömien resurssien saatavuuden turvaamiseksi
- **valmius- ja toimintasuunnitelmien** säännöllistä testaamista
- tiivistä **yhteistyötä eri palvelujen välillä** kriisitilanteissa
- energiatehokkaiden ja **kestävien toimintatapojen** käyttöönottoa
- **tieto- ja seurantajärjestelmät** palvelutarpeiden ennakoinnin ja päätöksenteon tukena.

Sopeutumisella varmistetaan, että palvelut säilyvät toimintakykyisinä myös ilmastonmuutoksen aiheuttamien häiriöiden aikana.

Investoinnit ihmisiin ovat keskeisiä ilmastonmuutokseen sopeutumisessa

Infrastruktuurin ja suunnittelun lisäksi asiantuntijat korostavat, että **ihmiset ovat ilmastonmuutokseen sopeutumisen ytimessä**. Todellinen resilienssi syntyy hyvin varautuneista ja toisiinsa kytkeytyneistä ihmisistä niin yhteisöissä kuin terveydenhuollon ammattilaisissa.

Tämä tarkoittaa muun muassa:

- selkeää ja kohderyhmille sopivaa **varautumiskoulutusta**, jossa käytetään selkeää kieltä, visuaalisia välineitä ja yhteisöllisiä lähestymistapoja
- **säännöllistä yhteydenpitoa** ja tukiverkostoja ikääntyneille, erityisesti yksin asuville
- ikääntyneiden **osallistamista** sopeutumisen suunnitteluun, heidän osaamisensa arvostaminen
- **yhteisöllisten ja epävirallisten tukiverkostojen** (perhe, naapurustot, vapaaehtoiset) hyödyntämistä kriisitilanteissa
- ammattilaisten tukeminen **hoitokäytäntöjen, rutiinien ja päätöksenteon** sopeuttamisessa,
- **työntekijälähtöisten innovaatioiden** tukemista käytännön ratkaisujen luomiseksi

Käytännössä kestävä järjestelmä perustuvat voimaantuneisiin ihmisiin, joita tuetaan koulutuksella, osallisuudella, yhteistyöllä ja valmiuksilla kehittää hoitoa jatkuvasti.

Resilienssi ei tarkoita vain varajärjestelmiä ja infrastruktuurin vahvistamista, vaan myös selkeitä rooleja, toimitusketjujen ymmärrystä ja operatiivista valmiutta, jotta keskeiset palvelut säilyvät kysynnän kasvaessa.

MC15: Ilmastonmuutokseen sopeutuminen käytännössä (5 tai 15 op)

MC15 on käytän önläheinen opintojakso, jossa ilmastonmuutokseen sopeutuminen sovelletaan työelämän kehittämisprojekteihin. Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat omassa työympäristössään esimerkiksi kehittämis- tai innovaatioprojekteja.

Opinto etenee mallilla ”**luo → testaa → kehitä**”, jossa ideoita kokeillaan ja parannetaan käytännön kokemusten perusteella. Esimerkiksi aiheita ovat helleohjeistusten pilotointi, henkilöstökoulutusten testaaminen tai potilasviestinnän kehittäminen palautteen pohjalta. Toteutus on joustava (5 tai 15 op).

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen on jo käynnissä - MC15 auttaa muuttamaan osaamisen konkreettisiksi ratkaisuuksi ja vahvistamaan kestäviä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmiä.